

KUNST

# På gyngende grunn

Jockum Nordström og Bruno Knutman får tegning til å se vanskelig ut.

Jockum Nordström og Bruno Knutman  
**VEM GICK I TRAPPAN?**  
Tegnerforbundet, Oslo  
16. august-27. september

**En seksåring** jeg kjenner, skulle tegne en superhelt. Han startet med føttene, og da han kom til toppen av arket, var det bare plass til et bitte lite hode. Tårene trillet, han kastet tusjen i gulvet og hikstet ut: «Jeg får det ikke til!»

Jockum Nordströms utstilling på Tegnerforbundet fikk meg til å tenke på denne episoden, og ikke bare fordi Nordströms arbeider har noen overfladiske likheter med barnetegninger.

**Slit med blyant.** Ofte sier vi om dyktige tegnere at de får det til å se lett ut. Det vi mener da, er som regel at alt det tunge strevet har foregått et annet sted, enten det nå er inni hodet eller i papirkurven. Hos Nordström er strevet alltid synlig.

Se for eksempel på de grå flatene her. De er ikke elegante, velmodulerte skraveringer, eller mykt kontrollerte avtrykk av bløt blyant på luksuriøst papir. I stedet vekker de muskelminner om å tegne med for hard blyant på papir fra noens kontor.

Figurene er gjennomgående litt for små, målt etter lærebokstandard. De står hele tiden i fare for å slukes av omgivelsene, som på sin side stadig er helt på kanten av kurant perspektiv.

Det er en uro i Nordströms tegninger, som om hele prosjektet med å lage bilder kan bryte sammen. Og hvor står vi mennesker da? Uroen, ubehaget, utryggheten, står ikke i motsetning til Nordströms like åpenbare humor og melankoli. Snarere forsterker de hverandre i en spiral som ikke har noe åpenbart sluttspunkt.

**Papirverden.** Ta tegningen *Collegium auf Originalinstrumenten*, for eksempel, en av de mest kom-

plekse komposisjonene her: Vi ser inn i et rom med to høye vinduer på høyre side og en høy brystning på bakveggen, mens venstre vegg bare er markert med en skrå linje der taket ville vært.

Nærmest oss på venstre side, ser vi bunnen av en søyle, men tegneren er øyensynlig blitt distraheret, og tegnet en naken dame med høyhælte sko i stedet for å fullføre det arkitektoniske elementet. Inntil søylen står en liten mann med fiolin, og to litt større fiolinister gnikker i vei i forgrunnen. Lenger bak er det plass til to flygler. De ser rimelige nok ut hver for seg, men målt mot resten av rommet, blir de umulig små.

I taket svever Bach blant flere damer, og en mann med slips. Nede til høyre ligger et par kokette dameben som blir til ingenting før de får en kropp. Og midt i forgrunnen klammer noen seg til en hjort som uforstyrret røyker pipe.

Det er som å se inn i hodet til et menneske som bare kjenner

verden fra pinupblader, familiealbum og glansbilder.

**Mørke vann.** Nordström, som er født i 1963, har tatt med seg et utvalg tusjtegninger av kollegaen Bruno Knutman (1930-2017). Der den yngre kunstnerens bilder alltid fremstår møysommelig konstruert, virker Knutmans mer som de er hentet opp fra et sted dypt i hukommelsen.

Synspunktet er gjerne lavt, noen ganger helt nede på gateplan. Utsnittet er skjært, hendelsene uklare, menneskefigurene er på vei til å gå i oppløsning. Selv de enkleste motivene – et åpent vindu, eller litt av en peis – kompliseres av en nærmest tvangsmessig krotting med pennen.

Ved første øyekast virker Knutmans tegninger ganske lukkede. Men når man tar seg tid til å synke litt innover, blir det klart at det er en dyp menneskelighet og et oppkomme av historier der inne i grumset.

**Nabo på avstand.** Hverken Nordström eller Knutman har hatt separatutstillinger i Norge før nå. Det er kanskje ikke så merkelig når det gjelder Knutman, som nesten aldri viste noe utenfor Sverige i sine seksti år som kunstner (ett av unntakene var gruppeutstillingen *Ung skandinavisk kunst* på galleri F15 i Moss, i 1967).

Men Nordström har en internasjonal karriere, og fikk separatutstilling på Moderna Museet i Stockholm allerede i 2005. Det er nesten uforståelig at hans hittil eneste opptreden her til lands var en omreisende utstilling med kandidatene til Carnegie Art Award i 2002.

Norske medier gir ofte inntrykk av at den mentale avstanden er betydelig lengre til Göteborg enn til New York. Det samme gjelder kanskje i kunstlivet. Desto større grunn til å komme seg til Tegnerforbundet.

Espen Hauglid

**På leting:** «Jeg tegner ikke for at det skal bli bra bilder. Det er noe annet som driver meg», sier Jockum Nordström, ifølge katalogen.

